

Motorlu Taşıtlar Sektöründe Yeni Dönem

Kurum tarafından oldukça kapsamlı ve detaylı hazırlanan Sektör Raporu'nun bulguları, yeni motorlu taşıtların dağıtım pazarının rekabetçi bir görünüm sergilemekle birlikte, bakım ve onarım hizmetlerinin sunumu ve yedek parça dağıtım faaliyetleri bakımından halen rekabetçi sorunların ve kaygıların devam ettiğini ortaya koymuştur.

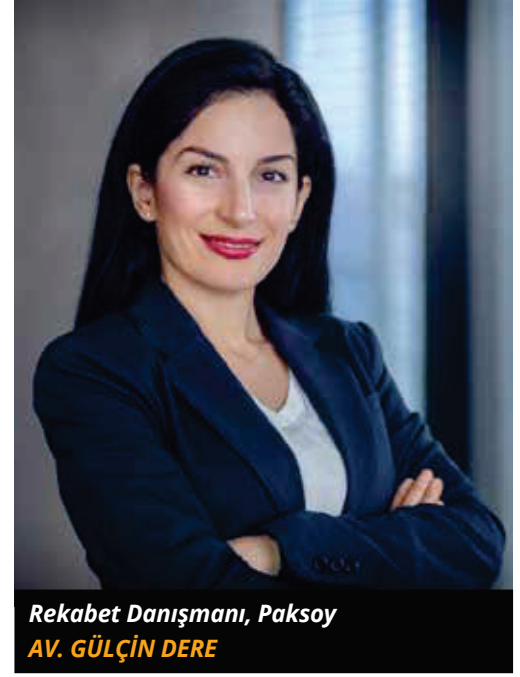

Ortak Avukat, Paksoy
AV. TOGAN TURAN

hazırlanan Motorlu Taşıtlar Sektör Araştırması Raporu'nda belirginleşmiştir.² Kurum tarafından oldukça kapsamlı ve detaylı hazırlanan Sektör Raporu'nun bulguları, yeni motorlu taşıtların dağıtım pazarının rekabetçi bir görünüm sergilemekle birlikte, bakım ve onarım hizmetlerinin sunumu ve yedek parça dağıtım faaliyetleri bakımından halen rekabetçi sorunların ve kaygıların devam ettiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, 2017/3 sayılı Tebliğ'in hazırlanmasına temel teşkil etmiş ve yeni Tebliğ'in düzenlemelerinde satış ve satış sonrası pazardaki rekabet koşulları ayrıca değerlendirilmiştir.

Bu anlamda, eski ve yeni Tebliğ arasındaki temel farklılık muafiyetin genel koşulları bakımından, 2005/4 sayılı Tebliğ'de farklı dağıtım sistemleri için öngörülen eşiklerin kaldırılarak tek pazar payı eşiği esasının benimsenmesinde olmuştur. Buna göre, münhasır ve nicel seçici dağıtım sistemi ile tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren sözleşmeler bakımından %30'luk pazar payı eşiği getirilirken, nitel seçici dağıtım sistemi bakımından pazar payı eşiği aranmamıştır.

Diğer taraftan, eski Tebliğ'de yer alan devir serbestisi ile feshin gerekçeli olması ve bağımsız bir uzman veya hakeme başvuru hakkına ilişkin düzenlemelere, taraflar arasındaki sözleşme ilişkisine müdahale niteliği taşınması nedeniyle yeni Tebliğ'de yer verilmemiştir. Bunun yerine yeni Tebliğ, muafiyetin genel koşullarından fesih sürelerine ilişkin olarak sağlayıcı ile dağıtıcı arasında yapılan sözleşmenin grup muafiyetinden faydalanabilmesi için sözleşmenin en

Rekabet Danışmanı, Paksoy
AV. GÜLÇİN DERE

az beş yıl süreli olması ve sözleşmede yer alacak olan yenilememe isteğini sözleşmenin sona ermesinden asgari altı ay önce bildirmeyi her iki tarafın da kabul etmesi veya sözleşmenin belirsiz bir süre için yapılması halinde feshi ihbar süresinin her iki taraf için de en az iki yıl olması esasını benimsemiştir.

2017/3 sayılı Tebliğ'in getirdiği önemli bir diğer yenilik de rekabet etmeme yükümlülüklerine ilişkin kuralların motorlu taşıtların dağıtım, yedek parçaların dağıtım ve bakım onarım hizmetlerinin sunulmasında farklı esasların benimsenmesinde olmuştur. Buna göre, motorlu taşıtların dağıtımında 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında; sözleşme süresi boyunca beş yıla kadar getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden faydalanabilmektedir. Bu kapsamda,

Rekabet Kurumu, motorlu taşıtlar sektöründeki dikey anlaşmaları niteliği ve öneminden dolayı ayrı bir grup muafiyeti rejimine tabi tutmakta ve detaylı kurallar öngörmektedir. Bilindiği üzere, Rekabet Kurumu, 2017 yılında yayınladığı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ("2017/3 sayılı Tebliğ") ve Açıklayıcı Kılavuz ile 2005/4 sayılı Tebliği yürürlükten kaldırmış ve sektör oyuncularına eski Tebliğ uyarınca düzenlenen sözleşmelerini, yeni Tebliğ'e uygun olarak revize etmeleri ve grup muafiyetinden yararlanabilmeleri için 24.02.2019'a kadar iki yıllık geçiş süreci tanımlamıştır.¹

Yeni Tebliğ'in hazırlanmasına esas teşkil eden rekabet sorunları, 2005/4 sayılı Tebliğ'in uygulanması sırasında karşılaşılan sorunların tespitine yönelik

rekabet etmeme yükümlülüğü, alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin yeni motorlu taşıtların satışı pazarında %80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük olarak tanımlanmıştır.

Rekabet Kurumu bugüne kadar düzenlemelerinde, yedek parçaların dağıtımı bakımından alıcı konumunda olan teşebbüslerin motorlu taşıt sağlayıcısına olan bağımlılığının azalması, tüketiciye alternatif yedek parça ve fiyat seçeneklerinin sunulabilmesi adına alıcıların başka kaynaklardan yedek parça alımının sınırlandırılması konusunu hassasiyetle ele almış ve yeni Tebliğ'de 'çok markalılık' esasına dayalı olarak bu yönde rekabet etmeme yükümlülüğü öngörmüştür.³

Bu çerçevede, 2017/3 sayılı Tebliğ gereği yedek parçaların dağıtımı bakımından alıcıya anlaşmanın süresi boyunca getirilen her türlü rekabet etmeme yükümlülüğü Tebliğ ile tanınan muafiyetten faydalanamayacaktır. Buna göre yedek parçaların dağıtımı bakımından rekabet etmeme yükümlülüğü, 'alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin satış sonrası pazarında %30'undan fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük' olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla, grup muafiyetinden yararlanmak isteyen bir taşıt sağlayıcısı, alıcıya yalnızca kendi markasına ait yedek parçaları kullanma yükümlülüğü getirememektedir.

Yeni Tebliğ döneminde de motorlu taşıtlar sektörü Rekabet Kurulu'nun gündemini epeyce meşgul etmiştir. Kurul bu dönemde, nicel seçici dağıtım sistemine geçilmesi talebine ilişkin muafiyet taleplerini değerlendirmiş, bu anlamda özellikle servis hizmetleri, yedek parça ve bakım onarım hizmetleri bakımından Tebliğin çok markalılık esasını ve pazar payı eşiklerine ilişkin hükümleri çerçevesinde, Kurum'a bildirilen sözleşmeleri grup muafiyeti ve bireysel

muafiyet hükümleri kapsamında detaylı olarak değerlendirmiştir.

Yakın dönemdeki Kurul Kararları arasında özellikle Maysan Mando Otomotiv Parçaları San. ve Tic. A.Ş. ("Maysan Mando") hakkında yürütülen soruşturma sonucunda tesis edilen Karar önem arz etmektedir (Bkz. Rekabet Kurulu'nun 20.06.2019 tarih; 19-22/353-159 sayılı Kararı). Soruşturma sonucunda Rekabet Kurulu, Maysan Mando'nun bayileri ile akdettiği bayilik sözleşmelerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna, bu sözleşmelerin 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanmadığı gibi 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan şartları sağlamaması nedeniyle bireysel muafiyet de tanınamayacağına; ancak, sözleşmelerin, 2017/3 sayılı Tebliğ'de yer verilen genel koşullara uygun olarak yapılması ve rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin beş yıla kadar olmak üzere yeniden düzenlenmesi koşullarıyla muafiyetten yararlanabileceğine; bu koşulların belirli bir süre içerisinde yerine getirilerek Rekabet Kurumu'na tevsik edilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Bilindiği üzere, 2017/3 sayılı Tebliğ'de anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına

çıkarılan sınırlamalar, tavsiye niteliğinde fiyatlar istisna olmak şartıyla dağıtıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi, Tebliğ'de belirlenen bazı istisnalar dışında dağıtıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin sınırlamalar getirilmesi, seçici dağıtım sisteminde sistem üyelerinin kendi aralarındaki alım ve satımının engellenmesi gibi haller olarak sıralanmıştır. Soruşturma kapsamında Rekabet Kurumunca yapılan incelemeler sonucunda, Maysan Mando'nun amortisör ürünlerinin yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği tespit edilmiş ve 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Yeni Tebliğ sonrası Rekabet Kurulu'nun karar ve uygulamaları dikkate alındığında, Kurul'un sektörü yakından takip edeceği ve rekabet kurallarının uygulanması konusunda taviz vermeyeceği anlaşılmaktadır. Bu sebeple, sektör oyuncularına tavsiyemiz, sözleşmelerini halen revize etmemiş teşebbüslerin bir an evvel bu düzenlemelere uyum için gerekli çalışmalarını tamamlaması ve Kurul kararlarını yakından takip etmeleri yönündedir. Bütün sektör adına başarılı ve rekabetçi bir yıl olmasını diliyoruz.

¹ 2017/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (24.02.2017 tarih; 29989 sayılı Resmî Gazete); 2017/3 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz (07.03.2017) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/kilavuzlar/motorlu-tasitlar-sektorundeki-grup-muafiyeti-tebligini-aciklayici-kilavuz1.pdf>

² Motorlu Taşıtlar Sektör Araştırması Raporu (2014) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/sector-raporlari/9-motorlu-tasitlar-sekt>

³ 2017/3 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz, para. (41).